

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Trzebielino 2008-2011 z perspektywą 2012-2015

Aktualizacja

Grudzień 2008

Przygotowanie: Zespół Autorski Pomorskiego Centrum Badań i
Technologii Środowiska, POMCERT

SPIS TREŚCI

1 Wstęp	7
1.1 Podstawy formalno-merytoryczne opracowania	7
1.2 Zakres opracowania	8
1.3 Obowiązki gmin i powiatów w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami	9
2 Charakterystyka obszaru	9
2.1 Ludność	10
2.2 Zasoby mieszkaniowe	11
2.3 Położenie geograficzne i administracyjne	12
2.4 Rzeźba terenu	13
2.5 Warunki klimatyczne	14
2.6 Wody	15
2.7 Dominujące gałęzie gospodarcze	16
2.8 Infrastruktura drogowa	25
2.9 Odnawialne źródła energii	25
3 Aktualny stan środowiska	26
3.1 Zanieczyszczenie powietrza	27
3.2 Gospodarka wodno-ściekowa	28
3.3 Hałas	34
3.4 Promieniowanie elektromagnetyczne	35
3.5 Substancje chemiczne i poważne awarie przemysłowe	35
3.6 Przyroda w Gminie Trzebielino	36
3.7 Realizacja polityki ekologicznej Gminy w latach 2004 – 2007	45
3.8 Analiza SWOT aktualnego stanu środowiska	50
4 Uwarunkowania zewnętrzne Programu Ochrony Środowiska Gminy Trzebielino	52
4.1 Cele i zadania wynikające z Polityki Ekologicznej Państwa	52
4.2 Cele i zadania wynikające z Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska 2010	53
4.3 Cele i zadania wynikające z POŚ dla Powiatu Bytowskiego	54
5 Cele i zadania Programu Ochrony Środowiska Gminy Trzebielino	55
5.1 Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych	55
5.2. Ochrona powietrza atmosferycznego	55
5.3 Edukacja ekologiczna społeczeństwa	56
5.4 Ochrona walorów przyrodniczych i wykorzystanie zasobów przyrody	57
5.5 Ograniczenie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności	57
6 Harmonogram i koszty realizacji przedsięwzięć w latach 2008-2011	59
6.1 Zadania nieinwestycyjne	59
6.2 Zadania inwestycyjne	60
7 Środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe	62

8 Monitoring Programu Ochrony Środowiska	63
8.1 Wskaźniki monitorowania	64
9 Zarządzanie Programem Ochrony Środowiska	65

SPIS TABEL

Tabela 1 Sołectwa wchodzące w skład Gminy Trzebielino	10
Tabela 2 Ludność Gminy Trzebielino (stan na 31 grudnia).....	10
Tabela 3 Główne wskaźniki demograficzne Gminy Trzebielino (stan na 31 grudnia).....	10
Tabela 4 Migracje wewnętrzne i zagraniczne (stan na 31 grudnia).....	11
Tabela 5 Kierunki migracji w Gminie Trzebielino (stan na 31 grudnia).....	11
Tabela 6 Zasoby mieszkaniowe (stan na 31 grudnia)	12
Tabela 7 Wykaz jezior znajdujących się na terenie Gminy Trzebielino	15
Tabela 8 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON wg formy prawnej.....	16
Tabela 9 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON wg branż	16
Tabela 10 Przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie Gminy Trzebielino	17
Tabela 11 Struktura agrarna gospodarstw Gminy Trzebielino	19
Tabela 12 Gospodarstwa wg rodzaju i celu produkcji	19
Tabela 13 Powierzchnia gruntów wg grup obszarowych użytków	20
Tabela 14 Powierzchnia zasiewów	20
Tabela 15 Pogłowie zwierząt gospodarskich wg rodzaju gospodarstw	21
Tabela 16 Siedliskowe typy lasów na terenie Gminy Trzebielino	21
Tabela 17 Zabytki Gminy Trzebielino	23
Tabela 18 Wykaz dróg powiatowych przecinających Gminę Trzebielino	25
Tabela 19 Zestawienie wyników pomiarów dwutlenku azotu i benzenu w 2006r.	27
Tabela 20 Zaopatrzenie w wodę mieszkańców Gminy Trzebielino (stan na 31 grudnia)	29
Tabela 21 Stan czystości wód rzek w Gminie Trzebielino	31
Tabela 22 Wartości stężeń podstawowych wskaźników eutrofizacji wód	33
Tabela 23 Infrastruktura kanalizacyjna Gminy Trzebielino (stan na 31 grudnia)	33
Tabela 24 Oczyszczalnie ścieków w Gminie Trzebielino	34
Tabela 25 Stan nawierzchni dróg Powiatu Bytowskiego.....	34
Tabela 26 Gatunki wymienione w Dyrektywie Ptasiej i Siedliskowej	39
Tabela 27 Pomniki przyrody ustanowione na terenie Gminy Trzebielino.....	40
Tabela 28 Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska w Gminie Trzebielino	45
Tabela 29 Stopień realizacji zadań z zakresu ochrony wód.....	46
Tabela 30 Stopień realizacji zadań z zakresu ochrony powietrza	46
Tabela 31 Stopień realizacji zadań z zakresu ochrony gleb	47
Tabela 32 Stopień realizacji zadań z zakresu ochrony kopalin.....	48
Tabela 33 Stopień realizacji zadań z zakresu ochrony różnorodności przyrodniczej	48
Tabela 34 Analiza SWOT aktualnego stanu środowiska	51
Tabela 35 Zadania nieinwestycyjne	59
Tabela 36 Zadania inwestycyjne	60
Tabela 37 Wskaźniki monitorowania.....	64

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Regiony fizycznogeograficzne (wg Kondrackiego) - podprowincje	12
Rysunek 2 Regiony fizycznogeograficzne (wg Kondrackiego) - makroregiony.....	12
Rysunek 3 Średnia roczna suma opadów	14
Rysunek 4 Średnia temperatura lipca.....	14
Rysunek 5 Średnia temperatura stycznia	14
Rysunek 6 Eksploatacja kopalin w województwie pomorskim	22
Rysunek 7 Droga krajowa nr 21 na trasie Słupsk-Miastko	25
Rysunek 8 Wybrane zasoby środowiska naturalnego w województwie pomorskim.....	26
Rysunek 9 Jakość środowiska w województwie pomorskim.....	27
Rysunek 10 Stan czystości rzek w województwie pomorskim.....	30
Rysunek 11 Punkty poboru prób wód zlewni rzeki Wieprzy.....	32

Rysunek 12 Ochrona Przyrody w Gminie Trzebielino	36
Rysunek 13 Schemat zarządzania wdrażaniem projektu.	67

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1 Rzeką Wieprza	15
Zdjęcie 2 Jezioro Trzebielińskie	15
Zdjęcie 3 Zbiornik retencyjny w miejscowości Gumieniec	16
Zdjęcie 4 Przedsiębiorstwo "Aroma Snack", Trzebielino	17
Zdjęcie 5 Przedsiębiorstwo "Ser-Milk", Zielin	17
Zdjęcie 6 Hodowla pstrąga w Poborowie	23
Zdjęcie 7 Zabytkowy kościół, Cetyń	23
Zdjęcie 8 Zabytkowy kościół, Objezierze	23
Zdjęcie 9 Ścieżka rowerowa "Morenowe Wzgórza", odcinek leśny	24
Zdjęcie 10 Ścieżka rowerowa "Morenowe Wzgórza", stary nasyp kolejowy	24
Zdjęcie 11 Elektrownia wodna w Trzebielinie	25
Zdjęcie 12 Ujęcie wód podziemnych w Starkowie	28
Zdjęcie 13 Hydrofornia w Objezierzu	29
Zdjęcie 14 Oczyszczalnia ścieków w Trzebielinie	34
Zdjęcie 15 Oczyszczalnia ścieków w Zielinie	34
Zdjęcie 16 Stacja przekąźnikowa w Objezierzu	35
Zdjęcie 17 Rykowisko	37
Zdjęcie 18 Tama zbudowana przez bobry	38
Zdjęcie 19 Rezerwat Przyrody Torfowisko Zielin Miastecki	40
Zdjęcie 20 Głaz narzutowy	40
Zdjęcie 21 Przykład nowo wybudowanej infrastruktury turystycznej	49

1 Wstęp

Postęp techniczny oraz związany z tym rozwój przemysłu niesie ze sobą znaczne zagrożenie dla środowiska. Stopniowo następuje degradacja zasobów przyrody, wyczerpywanie się surowców naturalnych, skutkujące zmianami w składzie gatunkowym roślin i zwierząt (wyginięcie wielu cennych gatunków) jak i powodujące pogorszenie jakości życia człowieka, a nawet stanu jego zdrowia. Niezbędnym stało się podjęcie działań mających na celu powstrzymanie niekorzystnych zmian w przyrodzie oraz stworzenie warunków do poprawy jakości środowiska. Zapewnienie ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju jest zagwarantowane konstytucyjnie. Członkostwo w Unii Europejskiej nakłada na nasz kraj nowe obowiązki również w tym zakresie. Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego jest obowiązkiem administracji publicznej.

Gmina nie jest zamkniętą jednostką terytorialną i jako integralna część województwa i powiatu w swojej strategii rozwoju ekologicznego musi uwzględnić szereg uwarunkowań zewnętrznych, spośród których wymienić należy:

- międzynarodowe zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska,
- zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska w ramach procesu akcesji do Unii Europejskiej,
- funkcjonujący w Polsce system prawa ochrony środowiska,
- projektowane zmiany prawa w zakresie ochrony środowiska,
- politykę ekologiczną państwa wraz z programem wykonawczym,
- program ochrony środowiska dla województwa pomorskiego,
- program ochrony środowiska dla Powiatu Bytowskiego,
- strategię i polityki sektorowe (zwłaszcza w zakresie energetyki, energetyki odnawialnej, rolnictwa i obszarów wiejskich, rozwoju regionalnego, edukacji ekologicznej, transportu, leśnictwa).

Zapewnienie warunków dla rozwoju regionu przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego i poprawie jakości życia mieszkańców gminy wymaga planowych, skoordynowanych działań uwzględniających specyfikę regionu. Jednym z narzędzi służących temu celowi jest dokument pt. Program Ochrony Środowiska.

1.1 Podstawy formalno-merytoryczne opracowania

Na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku prawo ochrony środowiska (tekst jednolity z 2008 roku nr 25 poz. 150) organ wykonawczy gminy w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza gminne programy ochrony środowiska.

Rada Gminy Trzebielino uchwałą nr 104/XXII/2004 z dnia 28 października 2004 roku przyjęła Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami dla Gminy Trzebielino na lata 2004-2007.

Zgodnie z art. 18 ustawy, program uchwała rada gminy (ust.1), natomiast organ wykonawczy gminy, co 2 lata sporządza raport z wykonania programu (ust.2), który przedstawia radzie gminy.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Trzebielino na lata 2004 – 2007 nie został sporządzony.

Aktualizację Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami przeprowadza się, co cztery lata, jednak nie później niż w sześć miesięcy po zatwierdzeniu programu/planu wyższego w hierarchii administracyjnej. Wojewódzki Program Ochrony Środowiska został przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego, Nr 191/XII/07 z dnia 24 września 2007, co oznacza, że powiatowe Programy Ochrony Środowiska powinny być przyjęte najpóźniej 24 marca 2008r.

Zgodnie z art. 14 ust. 6, przygotowywany równocześnie Plan Gospodarki Odpadami stanowi część niniejszego programu.

1.2 Zakres opracowania

Na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku prawo ochrony środowiska (tekst jednolity z 2006 roku nr 129 poz. 902) przy sporządzaniu programu należy uwzględnić wymagania dotyczące polityki ekologicznej państwa określone w art. 14 prawa ochrony środowiska:

1. Cele ekologiczne,
2. Priorytety ekologiczne,
3. Rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
4. Środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe.

Opracowany Program określa główne cele i zadania polityki ekologicznej gminy, wspomaga planowanie wydatków inwestycyjnych oraz koordynuje działania gmin na terenie powiatu. Składa się z czterech elementów:

- Charakterystyki obszaru – zawierającej podstawowe dane o gminie, jej strukturze, ludności, dominujących gałęziach przemysłu, wartościach przyrodniczych,
- Charakterystyki aktualnego stanu środowiska – zawierającej ocenę poszczególnych komponentów środowiska oraz identyfikację problemów i zagrożeń,
- Omówienia realizacji polityki ekologicznej gminy w latach 2004-2006 – zawierają opis działań zrealizowanych przez gminę w latach 2004-2006,
- Program ochrony środowiska – zawierający zadania konieczne do zrealizowania w celu poprawy stanu środowiska lub zapobieżenia degradacji tam gdzie stwierdzono niebezpieczeństwo przekroczenia norm.

Całość Programu dopełnia część ekonomiczno-finansowa, w której wskazuje się mechanizmy i instytucje wspomagające działania proekologiczne wraz z analizą potencjalnych możliwości wykorzystania ich dla rozwiązania problemów zidentyfikowanych w niniejszej pracy.

Program stanowi transpozycję polityki ekologicznej kraju na gminę Trzebielino. W programie uwzględnione zostały ustalenia powiatowego programu ochrony środowiska oraz „Strategii rozwoju społeczno gospodarczego powiatu bytowskiego w latach 2007-2015”, przyjętej Uchwałą Rady Powiatu Bytowskiego nr IX/78/2007 z 25.10.2007r. Punktem odniesienia do planowania konkretnych działań stanowi stan środowiska na rok 2008.

W opracowywanej aktualizacji programu uwzględniono dostępne dane z roku 2007, sposób realizacji dotychczasowych zadań, istniejące nadal zagrożenia oraz hierarchię działań niezbędnych do poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Źródłami informacji dla Programu były dane uzyskane ze Urzędu Gminy, dane Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, opracowań i publikacji naukowych, przepisów z zakresu ochrony środowiska oraz wizji lokalnych w terenie.

1.3 Obowiązki gmin i powiatów w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami

Ustawy ustrojowe, statuujące gminne i powiatowe jednostki samorządu terytorialnego, określają te zadania w sposób podwójnie zróżnicowany. Po pierwsze, zadania są zróżnicowane co do ich zakresu. Gmina wykonuje zadania określone w obszernym katalogu zamieszczonym w art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami), katalogu otwartym, który uzupełniany jest całym szeregiem obowiązków określonych w przepisach szczególnych. Ponadto, w zakresie zaspokajania potrzeb zbiorowych mieszkańców, obowiązuje domniemanie właściwości gminy. Odmienne określony jest zakres działania powiatu. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. Nr 142, poz. 1592 z 2001 r. z późniejszymi zmianami), określa zadania dotyczące ochrony środowiska i przyrody w sposób bardziej ogólny, ograniczając ich zakres do zadań publicznych o charakterze ponadregionalnym.

Po drugie, zadania gminne i powiatowe zróżnicowane są, co do ich charakteru. Zadania gmin, to przede wszystkim obowiązki o charakterze gospodarczym: odbioru i oczyszczania ścieków, zaopatrzenia w wodę, dostarczenia ciepła, zbiórki, segregacji, unieszkodliwiania, w tym składowania odpadów, etc. Zadania powiatu, to przede wszystkim cały zakres właściwości starosty, jako organu ochrony środowiska, a więc zadania związane ze stanowieniem prawa ochrony środowiska.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania, można powiedzieć, iż przepisy prawa ochrony środowiska wskazują na gminę jako podmiot odpowiedzialny za wykonywanie zadań gospodarczych, a na powiat – tylko wyjątkowo. Jest jednak naturalne, że powiat wykonuje zadania służące ochronie środowiska na swoich obiektach.

2 Charakterystyka obszaru

Gmina Trzebielino to gmina wiejska położona w zachodniej części województwa pomorskiego, w powiecie bytowskim. Zajmuje obszar 226 km², co stanowi 10,31% powierzchni powiatu. Gmina Trzebielino sąsiaduje z pięcioma gminami województwa pomorskiego: od północy z gminami Dębica Kaszubska i Kobylnica (powiat słupski), od wschodu z gminą Kołczygłowy (powiat bytowski), od południa z gminą miejsko-wiejską Miastko (powiat bytowski), a od zachodu z gminą miejsko-wiejską Kępice (powiat słupski).

Rolę ośrodka administracyjnego, gospodarczego i usługowego pełni Trzebielino. Sieć osadniczą gminy tworzy 28 miejscowości, w tym 11 wsi oraz 17 pozostałych miejscowości (leśniczówki, gajówki, osady, przysiółki). W skład gminy wchodzi 11 sołectw: Bożanka, Cetyń, Dolno, Rumieniec, Miszewo, Objezierze, Poborowo, Starkowo, Suchorze, Trzebielino, Zielin.

Tabela 1 Sołectwa wchodzące w skład Gminy Trzebielino

Sołectwa	Zajmowany obszar
Zielin	Zielin
Trzebielino	Trzebielino, Szczyciec, Toczek
Suchorze	Suchorze, Moczydło, Ułiszkowice, Zielin Górny
Starkowo	Starkowo, Starkówko
Poborowo	Poborowo, Owczary
Objezierze	Objezierze, Myślimierz
Miszewo	Miszewo
Gumieniec	Gumieniec, Ciemnica, Kleszczewo, Radaczewo
Dolno	Dolno, Bąkovo, Glewnik
Cetyń	Cetyń, Wargoszewo
Bożanka	Bożanka, Broczyna, Czarnkowo, Grądk Dolne, Popielewo

Źródło: opracowanie własne na podstawie BIP gminy Trzebielino

2.1 Ludność

Gminę Trzebielino zamieszkuje 3 730 mieszkańców (stan na 31 XII 2007 r.), co stanowi 4,9% ludności zamieszkującej Powiat Bytowski. Gęstość zaludnienia jest najniższa wśród gmin powiatu i wynosi 17 osób/km².

Tabela 2 Ludność Gminy Trzebielino (stan na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	J. m.	2004	2005	2006	2007
ogółem	osoba	3 710	3 730	3 741	3 730
mężczyźni	osoba	1 855	1 864	1 862	1 860
kobiety	osoba	1 855	1 866	1 879	1 870

Źródło: GUS Warszawa, Rocznik statystyczny 2005, 2006, 2007, 2008

W latach 2004-2006 odnotowano spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym z 27,1% w 2004 r. do 24,5% w 2007 r., przy jednoczesnym wzroście udziału ludności w wieku produkcyjnym z 61,3% w 2004 r. do 63,6% w 2007 r. Przyrost naturalny, po systematycznym wzroście w latach 2004-2006 do poziomu 4,5 osoby/1000 mieszkańców w 2006 r., gwałtownie spadł w roku 2007 i wyniósł 2,9 osoby/1000 mieszkańców.

Tabela 3 Główne wskaźniki demograficzne Gminy Trzebielino (stan na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	J.m.	2004	2005	2006	2007
Wskaźnik obciążenia demograficznego					
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	63,0	59,1	58,0	57,3
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	42,8	44,7	45,9	48,7
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	18,9	18,3	18,2	18,8
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem					
w wieku przedprodukcyjnym	%	27,1	25,7	25,2	24,5
w wieku produkcyjnym	%	61,3	62,8	63,3	63,6
w wieku poprodukcyjnym	%	11,6	11,5	11,5	11,9
Ludność wskaźniki modułu gminnego					
ludność na 1 km ²	osoba	16	17	17	17
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	100	100	101	101
małżeństwa na 1000 ludności	para	4,5	5,3	5,8	7,4
urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	10,0	12,1	11,4	12,1
zgony na 1000 ludności	osoba	9,0	7,9	6,9	9,2
Ruch naturalny					
urodzenia żywe	osoba	38	46	43	46
zgony ogółem	osoba	34	30	26	35
przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	1,1	4,2	4,5	2,9

Źródło: GUS Warszawa, Rocznik statystyczny 2005, 2006, 2007, 2008

Tabela 4 Migracje wewnętrzne i zagraniczne (stan na 31 grudnia)

Migracje na pobyt stały gminne wg typu, kierunku i płci migrantów					
	J.m.	2004	2005	2006	2007
zameldowania w ruchu wewnętrznym ogółem	osoba	45	32	48	48
mężczyźni	osoba	22	13	21	23
kobiety	osoba	23	19	27	25
zameldowania zagranicą ogółem	osoba	0	4	4	4
mężczyźni	osoba	0	2	4	2
kobiety	osoba	0	2	0	2
wymeldowania w ruchu wewnętrznym ogółem	osoba	117	44	58	71
mężczyźni	osoba	56	18	31	31
kobiety	osoba	61	26	27	40
wymeldowania zagranicę ogółem	osoba	10	1	11	3
mężczyźni	osoba	5	1	6	1
kobiety	osoba	5	0	5	2
saldo migracji w ruchu wewnętrznym ogółem	osoba	-72	-12	-10	-23
mężczyźni	osoba	-34	-5	-10	-8
kobiety	osoba	-38	-7	0	-15
saldo migracji zagranicznej ogółem	osoba	-10	3	-7	1
mężczyźni	osoba	-5	1	-2	1
kobiety	osoba	-5	2	-5	0

Źródło: GUS Warszawa, Rocznik statystyczny 2005, 2006, 2007, 2008

Tabela 5 Kierunki migracji w Gminie Trzebielino (stan na 31 grudnia)

Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku					
	J. m.	2004	2005	2006	2007
zameldowania ogółem	osoba	45	36	52	52
zameldowania z miast	osoba	28	12	19	22
zameldowania ze wsi	osoba	17	20	29	26
zameldowania z zagranicy	osoba	0	4	4	4
wymeldowania ogółem	osoba	127	45	69	74
wymeldowania do miast	osoba	17	12	19	36
wymeldowania na wieś	osoba	100	32	39	35
wymeldowania za granicę	osoba	10	1	11	3

Źródło: GUS Warszawa, Rocznik statystyczny 2005, 2006, 2007, 2008

Pomimo dodatniego przyrostu naturalnego, liczba mieszkańców gminy na przestrzeni kilku ostatnich lat nieznacznie się zmniejszyła. Stan ten znajduje swoje odbicie w ujemnym saldzie migracji. Mieszkańcy gminy wyjeżdżają głównie do większych miast w poszukiwaniu pracy, migracje zagraniczne mają niewielkie znaczenie.

2.2 Zasoby mieszkaniowe

Na terenie gminy jest 1 009 mieszkań i 3 996 izb. Powierzchnia użytkowa mieszkań wynosi 76 397 m², na jedną osobę przypada 20,48 m² powierzchni użytkowej. Dla Gminy Trzebielino charakterystyczna jest zabudowa jednorodzinna.

Tabela 6 Zasoby mieszkaniowe (stan na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	J. m.	2004	2005	2006	2007
ZASOBY MIESZKANIOWE					
Zasoby mieszkaniowe wg form własności					
ogółem					
mieszkania	miesz.	1 003	1 006	1 009	-
izby	izba	3 972	3 981	3 996	-
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	75 735	75 958	76 397	-
Zasoby mieszkaniowe wg lokalizacji					
Ogółem					
mieszkania	miesz.	1 003	1 006	1 009	-
izby	izba	3 972	3 981	3 996	-
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	75 735	75 958	76 397	-
na wsi					
mieszkania	miesz.	1 003	1 006	1 009	-
izby	izba	3 972	3 981	3 996	-
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	75 735	75 958	76 397	-

Źródło: GUS Warszawa, Rocznik statystyczny 2005, 2006, 2007, 2008-brak danych

2.3 Położenie geograficzne i administracyjne

Gmina Trzebielino położona jest w zachodniej części województwa pomorskiego, w północno-zachodniej części Powiatu Bytowskiego.

Rysunek 1 Regiony fizycznogeograficzne (wg Kondrackiego) - podprovincje

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 2 Regiony fizycznogeograficzne (wg Kondrackiego) - makroregiony

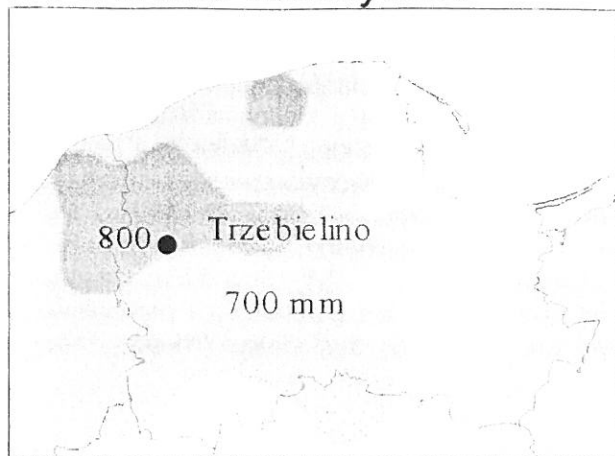
Źródło: opracowanie własne

W podziale na regiony fizycznogeograficzne (wg Kondrackiego) gmina Trzebielino leży w obrębie podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich, w części Pojezierzy Zachodniopomorskich - mezoregion Wysoczyzny Polanowskiej, natomiast południowa część zawiera się w granicach Pojezierza Bytowskiego.

2.4 Rzeźba terenu

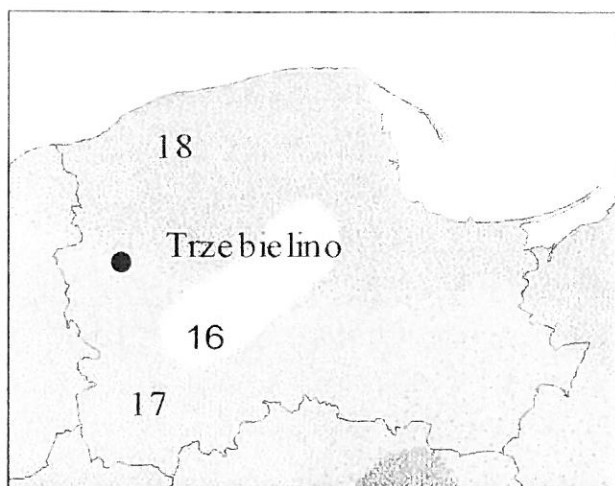
Obszar gminy Trzebielino należy do mezoregionu Wysoczyzny Polanowskiej, która rozciąga się między Pojezierzem Bytowskim a Wysoczyzną Damnicką i doliną rzeki Łupawy. Wysoczyznę Polanowską przecinają rzeki: Grabowa, Wieprza i Słupia. Oddzielona jest od Pojezierza Bytowskiego obniżeniem wypełnionym piaskami lodowcowo-rzecznymi. Rzeźbę terenu kształtują utwory młodoglacjalne, dzięki którym krajobraz gminy Trzebielino jest bardzo atrakcyjny. Wysoczyzna Polanowska stanowi wewnętrzną część wzniesień pojezierzy. Obszar gminy wznosi się na wysokości 57,7 – 181,9 m n.p.m., zatem maksymalna deniwelacja wynosi 124,2 m. Najwyżej położone są północne i południowe tereny gminy. Najniżej położony jest środkowy obszar gminy, czyli dolina Wieprzy, przy zachodniej granicy.

2.5 Warunki klimatyczne

Rysunek 3 Średnia roczna suma opadów

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 4 Średnia temperatura lipca

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 5 Średnia temperatura stycznia

Źródło: opracowanie własne

Gmina Trzebielino leży w północnej części regionu pomorskiego, w którym klimat kształtowany jest w dużym stopniu pod wpływem Morza Bałtyckiego. W następstwie ścierania się wpływów klimatu morskiego i kontynentalnego, klimat charakteryzuje zmienność warunków pogodowych. Dominacja klimatu morskiego kształtuje pogodę raczej łagodną, wilgotną, bez ostrych wahań temperatury. Lata bywają chłodne a zimy ciepłe. Klimat jest chłodniejszy niż w Polsce centralnej (średnia temperatura roku wynosi 6-7°C), a ilość opadów wyższa (średnia roczna suma opadów 650-750 mm). Okres wegetacyjny jest krótszy i wynosi do około 180 dni.

2.6 Wody

Sieć hydrograficzną gminy Trzebielino tworzy głównie gęsta sieć wód płynących. Obszar gminy zawiera się głównie w zlewni rzeki Wieprzy, jedynie północna część (okolice Objezierza) stanowi fragment zlewni Słupi. Przez teren gminy przepływa Wieprza – jedna z największych rzek Pomorza, oraz jej bezpośrednie i pośrednie dopływy: Pokrzywna, Bystrzenica, Rybiec, Ślizie, Kunica, Korzyca, Bożanka, Broczynka. Rzeki te zasilają liczne źródłiska oraz mają na tym terenie własne obszary źródłiskowe.

Zdjęcie 1 Rzeka Wieprza

Źródło: materiały udostępnione przez Gminę.

Na terenie gminy znajduje się niewiele jezior. Część z nich to typowe drobne, zarastające oczka polodowcowe otoczone torfowiskiem wysokim. Do największych jezior gminy należy jezioro Trzebielińskie oraz Miłaczewo.

Tabela 7 Wykaz jezior znajdujących się na terenie Gminy Trzebielino

Ip.	Nazwa jeziora	Powierzchnia [ha]	Przepływowe
1.	Trzebielińskie	30,8	tak
2.	Miłaczewo	16,5	tak
3.	Wąldowskie Duże	12,1	tak
4.	Święto	8,9	tak
5.	Darnowskie	8,7	tak
6.	Bąkowo	8,1	tak

Źródło: www.ekoinfo.pomorskie.pl

Zdjęcie 2 Jezioro Trzebielińskie

Źródło: materiały udostępnione przez Gminę.

Sieć powierzchniowych wód stojących wzbogacają sztuczne zbiorniki wodne. Większość z nich powstała na obszarach śródlęśnych, w ramach Programu Małej Retencji realizowanego przez Nadleśnictwo Trzebielino i Dretyń. Dwa stawy funkcjonują w wyrobiskach po eksploatacji kredy wapiennej w Trzebielinie.

Zdjęcie 3 Zbiornik retencyjny w miejscowości Gumieniec

Źródło: materiały udostępnione przez Gminę.

2.7 Dominujące gałęzie gospodarcze

W 2006r. w Gminie Trzebielino zarejestrowanych w rejestrze REGON było 216 podmiotów, z czego 9 należących do sektora publicznego, a 207 do sektora prywatnego.

Tabela 8 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON wg formy prawnej

Forma prawna	Liczba zarejestrowanych podmiotów
Spółki handlowe (wszystkie)	6
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	4
Spółki cywilne	8
Spółdzielnie	-
Fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne	10
Osoby fizyczne	177

Źródło: GUS Warszawa, Rocznik Statystyczny 2007

Tabela 9 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w REGON wg branż

rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo	przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel, naprawy	hotele, restauracje	transport, łączność	pośrednictwo finansowe	obsługa firm i nieruchomości	ogółem
34	22	25	56	11	10	5	18	216

Źródło: GUS Warszawa, Rocznik Statystyczny 2007

Spośród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, najliczniejsze grupy podmiotów reprezentowały branże: handel i naprawy oraz rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo. Dwa największe przedsiębiorstwa to „Aroma Snack” w Trzebielinie i „Ser-Milk” w Zielinie.

Zdjęcie 4 Przedsiębiorstwo "Aroma Snack", Trzebielino

Źródło: materiały własne

Zdjęcie 5 Przedsiębiorstwo "Ser-Milk", Zielin

Źródło: materiały własne

Tabela 10 Przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie Gminy Trzebielino

Ip.	Przedsiębiorstwo	Miejscowość	Profil/Branża
1.	Łabędzki Jan Hodowla Ryb	Broczyna	hodowla ryb
2.	Cichosz Janusz Usługi Dekarsko-Blacharskie	Cetyń	dekarstwo
3.	Cichosz Janusz Usługi Dekarsko-Blacharskie	Cetyń	wykończenia wnętrz
4.	Dolnostal Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjno-Handlowe	Dolno	studnie
5.	Aleksandra Dąbrowa "Alexandria"	Gumieniec	sprzedaż wysyłkowa
6.	PACKSERVICE Wioletta Zasada	Miszewo	tworzywa sztuczne
7.	Objezierze Zajazd	Objezierze	gastronomia
8.	Bieńkowska Stanisława Sklep Spożywczo-Przemysłowy	Poborowo	artykuły spożywcze
9.	Bułaty Maria Sklep Spożywczo-Przemysłowy	Poborowo	artykuły spożywcze
10.	Duda Wojciech Usługi Budowlane	Starkowo	wykończenia wnętrz
11.	Marcin Siwak Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe "Gast-Eko"	Starkowo	leśnictwo
12.	Dworak Tadeusz Sklep Spożywczo-Przemysłowy	Suchorze	artykuły spożywcze
13.	"F-Puk" Roman Lachowicz	Suchorze	usługi
14.	"Ferma Suchorze" Sp. z o.o. Gospodarstwo Rolne	Suchorze	hodowla zwierząt
15.	JDG Stacja Paliw Jarosław Góral	Suchorze	stacja paliw
16.	Jedlecki Robert Sklep Spożywczo-Przemysłowy	Suchorze	artykuły spożywcze
17.	Kopcińska Maria Sklep Spożywczo-Przemysłowy	Suchorze	artykuły spożywcze

lp.	Przedsiębiorstwo	Miejscowość	Profil/Branża
18.	Kopińska Katarzyna Skup Surowców Wtórnych	Suchorze	skup surowców wtórnych
19.	Logon Przemysław Miniach	Suchorze	komputery-oprogramowanie
20.	"Rolpartnerzy" Sp. z o.o.	Suchorze	warzywa, owoce
21.	Szymańska Danuta Sklep Spożywczo-Przemysłowy	Suchorze	artykuły spożywcze
22.	"Aromat Snack" Sp. z o.o.	Trzebielino	artykuły spożywcze-produkcja
23.	"Darex" Wielobranżowe Przedsiębiorstwo Hurtowo-Handlowe Zbigniew Pogorełow Bar "Leśny"	Trzebielino	gastronomia
24.	GS "Samopomoc Chłopska" Sklep Spożywczo-Przemysłowy	Trzebielino	artykuły spożywcze
25.	GS "Samopomoc Chłopska" Sklep Tekstylny	Trzebielino	artykuły tekstylne
26.	Jedlecka Teresa Artykuły Spożywcze i Przemysłowe	Trzebielino	artykuły spożywcze i przemysłowe
27.	Jedlecka-Bzowska Joanna Sklep Spożywczy	Trzebielino	artykuły spożywcze
28.	Jedlecki Edward Usługi	Trzebielino	geolodzy, geofizycy
29.	Oktan Sp. z o.o. Stacja Paliw	Trzebielino	stacja paliw
30.	Nakoneczny Andrzej Usługi Leśne	Trzebielino	leśnictwo
31.	Rzepiński Kazimierz Zakład Stolarski	Trzebielino	stolarskie
32.	Tombruk Układanie Bruku i Polbruk Tomasz Malinowski	Trzebielino	brukarstwo
33.	Zabrocka Barbara Sklep Spożywczo-Przemysłowy	Trzebielino	artykuły spożywcze
34.	Lasan Andrzej Grzegorz Laska	Trzebielino	energetyczne, ciepłownicze
35.	Brzeska Aleksandra Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo-Usługowe	Zielin	grzyby, runo leśne
36.	Chwarzyński Daniel Usługi Budowlane	Zielin	renowacje, remonty
37.	"Gogilla" Wojciech Kieruj	Zielin	artykuły zoologiczne
38.	GS "Samopomoc Chłopska" Zarząd	Zielin	artykuły spożywcze
39.	"Pegasus Polska" Sp. z o.o.*	Zielin	artykuły zoologiczne
40.	"Ser-Milk" Sp.j. Zakład Produkcyjno-Handlowy J. i S. Kaszubowscy	Zielin	nabiał-produkcja, sprzedaż

Źródło: Opracowanie własne

* przedsiębiorstwo posiada decyzję środowiskową

2.7.1 Rolnictwo

Obszar Gminy Trzebielino w przeważającej części pokryty jest lasami (62%), natomiast grunty orne stanowią jedynie 22,6% powierzchni. Warunki glebowe są średnio korzystne. Większe areale gleb o wyższych klasach bonitacji występują na stosunkowo dużych powierzchniach w północnym fragmencie gminy – w rejonie wsi Starkowo oraz na południe od Trzebielina. Są to gleby brunatne wylugowane, kwaśne rzadziej pseudobielicowe,

stanowiące 4 kompleks przydatności rolniczej (żytni bardzo dobry). Są to gleby żyzne o dobrze wykształconym profilu próchnicznym i właściwych stosunkach wodnych.

Znaczną część gruntów ornych na północnym i północno-wschodnim obszarze gminy stanowią gleby lżejsze, zaliczane do klasy bonitacyjnej IVa i IVb, stanowiąc 5 kompleks (żytni dobry) – gleby mniej żyzne i wrażliwe na susze. Pozostałe grunty orne zajmują gleby ubogie w składniki pokarmowe należące do V i VI klasy bonitacyjnej i są zaliczane do 6-go i 7-go kompleksu żytniego.

Użytki zielone zajmują gleby średnio urodzajne (torfowe i murszowo-torfowe), o uregulowanych stosunkach wodnych, zaliczane do III i IV klasy bonitacyjnej. Pozostałe tereny zielone są położone na słabo i bardzo słabo urodzajnych glebach.

Grunty użytkowane rolniczo stanowią 31,7% powierzchni Gminy. Przeważają niewielkie gospodarstwa poniżej 1 ha, które nie prowadzą produkcji rolniczej lub prowadzących produkcję na potrzeby własne. Do głównych upraw należą: żyto, pszenżyto ozime oraz mieszanki zbożowe jare. Głównym kierunkiem hodowli zwierząt są kury i trzoda chlewna.

Tabela 11 Struktura agrarna gospodarstw Gminy Trzebielino

Kategoria	J.m.	2002
gospodarstwa rolne		
ogółem	gosp.rol.	342
do 1 ha włącznie	gosp.rol.	111
powyżej 1 do mniej niż 2 ha	gosp.rol.	75
od 2 do mniej niż 5 ha	gosp.rol.	49
od 5 do mniej niż 7 ha	gosp.rol.	18
od 7 do mniej niż 10 ha	gosp.rol.	17
od 10 do mniej niż 15 ha	gosp.rol.	18
od 15 do mniej niż 20 ha	gosp.rol.	21
od 20 do mniej niż 50 ha	gosp.rol.	23
od 50 do mniej niż 100 ha	gosp.rol.	6
100 ha i więcej	gosp.rol.	4
gospodarstwa indywidualne		
ogółem	gosp.rol.	337
do 1 ha włącznie	gosp.rol.	111
powyżej 1 do mniej niż 2 ha	gosp.rol.	75
od 2 do mniej niż 5 ha	gosp.rol.	48
od 5 do mniej niż 7 ha	gosp.rol.	18
od 7 do mniej niż 10 ha	gosp.rol.	17
od 10 do mniej niż 15 ha	gosp.rol.	18
od 15 do mniej niż 20 ha	gosp.rol.	20
od 20 do mniej niż 50 ha	gosp.rol.	23
od 50 do mniej niż 100 ha	gosp.rol.	6
100 ha i więcej	gosp.rol.	0

Źródło: GUS Warszawa, Powszechny Spis Rolny 2002

Tabela 12 Gospodarstwa wg rodzaju i celu produkcji

Kategoria	J.m.	2002
gospodarstwa rolne		
nie prowadzące produkcji rolniczej	gosp.rol.	189
produkujące wyłącznie na potrzeby własne	gosp.rol.	5
produkujące głównie na potrzeby własne	gosp.rol.	87
produkujące głównie na rynek	gosp.rol.	61
gospodarstwa indywidualne		
nie prowadzące produkcji rolniczej	gosp.rol.	188

Kategoria	J.m.	2002
produkujące wyłącznie na potrzeby własne	gosp.rol.	4
produkujące głównie na potrzeby własne	gosp.rol.	86
produkujące głównie na rynek	gosp.rol.	59
gospodarstwa indywidualne powyżej 1 ha użytków rolnych		
nie prowadzące produkcji rolniczej	gosp.rol.	106
produkujące wyłącznie na potrzeby własne	gosp.rol.	0
produkujące głównie na potrzeby własne	gosp.rol.	62
produkujące głównie na rynek	gosp.rol.	57

Źródło: GUS Warszawa, Powszechny Spis Rolny 2002

Tabela 13 Powierzchnia gruntów wg grup obszarowych użytków

Kategoria	J.m.	2002
użytki rolne	ar	491 214
grunty orne ogółem	ar	384 544
grunty orne pod zasiewami	ar	258 387
grunty orne odłogi	ar	112 771
grunty orne ugory	ar	13 386
sady	ar	286
łąki trwałe ogółem	ar	74 038
łąki trwałe użytkowane	ar	20 514
pastwiska ogółem	ar	32 346
pastwiska użytkowane	ar	9 795
lasy i grunty leśne ogółem	ar	14 559
lasy i grunty leśne zalesione	ar	13 555
pozostałe grunty ogółem	ar	18 424
pozostałe grunty zadrzewione i zakrzewione	ar	471
ogółem	ar	524 197

Źródło: GUS Warszawa, Powszechny Spis Rolny 2002

Tabela 14 Powierzchnia zasiewów

Kategoria	J.m.	2002
pszenica ozima	ar	10 000
pszenica jara	ar	6 965
żyto	ar	57 376
jęczmień ozimy	ar	9 065
jęczmień jary	ar	19 049
owies	ar	13 932
pszenżyto ozime	ar	46 219
pszenżyto jare	ar	9 313
mieszanki zbożowe jare	ar	30 302
gryka, proso i inne zbożowe	ar	70
kukurydza na ziarno	ar	10 000
kukurydza na zielonkę	ar	50
ziemniaki	ar	7 618
rzepak ozimy	ar	12 100
okopowe pastewne	ar	542
warzywa gruntowe	ar	131
truskawki	ar	671
ogółem	ar	258 387

Źródło: GUS Warszawa, Powszechny Spis Rolny 2002

Tabela 15 Pogłowie zwierząt gospodarskich wg rodzaju gospodarstw

Kategoria	J.m.	2002
rolnictwo ogółem		
bydło	szt	343
krowy	szt	136
trzoda chlewna	szt	10 883
trzoda chlewna lochy	szt	1 034
konie	szt	28
owce	szt	69
kury	szt	27 977
kury nioski	szt	8 690
kozy	szt	26
gospodarstwa indywidualne		
bydło	szt	263
krowy	szt	132
trzoda chlewna	szt	10 788
trzoda chlewna lochy	szt	1 029
konie	szt	28
owce	szt	69
kury	szt	27 867
kury nioski	szt	8 660
kozy	szt	26

Źródło: GUS Warszawa, Powszechny Spis Rolny 2002

2.7.2 Leśnictwo

Gmina Trzebielino charakteryzuje się największym wskaźnikiem lesistości (ok. 62,8%) wśród gmin Powiatu Bytowskiego (lesistość powiatu wynosi 51,7%, lesistość województwa 35,9%). Lasy mają duże znaczenie gospodarcze, jako miejsce pracy, źródło pozyskiwania surowca i runa leśnego. Powierzchnia gruntów leśnych zajmuje 14 021 ha powierzchni gminy. W administracji Lasów Państwowych (Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinku) znajduje się aż 99% zasobów leśnych gminy. Zarządzają nimi cztery nadleśnictwa: Dretyń, Leśny Dwór, Trzebielino i Warcino.

Wśród siedliskowych typów lasu dominują bory (drzewostany z przewagą gatunków iglastych) oraz siedliska lasowe (drzewostany z przewagą gatunków liściastych). Poniżej (Tabela 16) przedstawiono udział procentowy poszczególnych typów siedlisk.

Tabela 16 Siedliskowe typy lasów na terenie Gminy Trzebielino

Typ siedliska	Nadleśnictwo			
	Dretyń	Leśny Dwór	Trzebielino	Warcino
Bór mieszany	45%	36,70%	24,10%	66,70%
Bór świeży	25%	15,20%	55,10%	
Las mieszany świeży	21%	27%	11,90%	29,40%
Las świeży	5%	17,60%	2,90%	
pozostałe	4%	3,50%	6%	3,90%

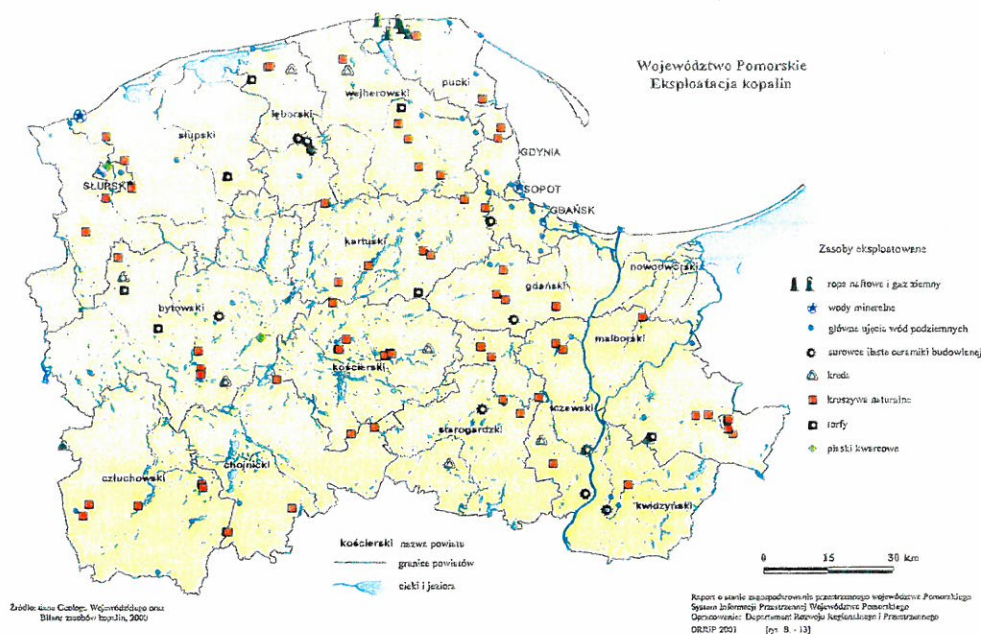
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronach internetowych nadleśnictw.

Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, udział pozostałych gatunków – modrzewia, świerka, buku, dębu i in., jest kilkuprocentowy. Na terenie nadleśnictwa Trzebielino wyznaczono lasy glebochronne oraz lasy wodochronno. Mają one na celu ochronę odpowiedni gruntów przed procesami erozyjnymi oraz zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.

Lasy wodochronne stanowią jednocześnie ostoję zwierząt podległych ochronie gatunkowej. Tego typu obszary wyznaczone zostały również w nadleśnictwa Detryń. Ponadto, wyznaczone zostały tu również powierzchnie badawcze i doświadczalne.

2.7.3 Zasoby i eksploatacja kopalin

Podstawowe surowce mineralne obszaru to plejstocenyjskie piaski, żwiry i ropy oraz surowce organiczne – torfy i kreda jeziorna. Są to również obecnie powstające zasoby kopalin. Kreda tj. wapno łukowe powstaje w zarastających zbiornikach jeziornych, a torfy w wilgotnych zagłębieniach terenu. Na terenie powiatu są one wydobywane, jak dotąd, na niewielką skalę.

Rysunek 6 Eksploatacja kopalin w województwie pomorskim

Źródło: www.woj-pomorskie.pl

Na terenie Gminy Trzebielino zarejestrowane jest jedno złoże kruszywa naturalnego w okolicy Miszewa „Gumieniec”. Złozę posiada dokumentację z 1977 r., a jego zasoby zatwierdzono Decyzją Wojewody Słupskiego Nr 27/79 w dniu 15.01.1979 r.

Złozę składa się z dwóch pól o łącznej powierzchni ok. 6,0 ha i zasobności 737 tys. Mg (pole I - 540 tys. Mg, pole II - 197 tys. Mg). W roku 1998 koncesję umożliwiającą eksploatację kopalin w części wschodniej pola I, obejmującej działkę 13/99, uzyskało Przedsiębiorstwo Usług Transportowych Bogdan Kordasiński, Zaleskie (Decyzja Nr 1084/98 z dnia 28 maja 1998 r.). Dla tego pola wyznaczono teren i obszar górniczy.

Drugie z pól, mniej zasobne (197 tys. Mg) jest położone na dobrych jakościowo gruntach rolnych i nie jest obecnie eksploatowane.

W okolicy Trzebielina występuje udokumentowane w kat. C1 złozę kredy jeziornej i gytii wapiennej „Trzebielino” (w znacznej części już wyeksploatowane). Według dokumentacji sporządzonej w 1990 r. zasoby bilansowe złozła wynosiły 558 tys. Mg, natomiast według stanu na koniec roku 1997 zasoby geologiczne złozła w kat. C1 wyniosły 237,30 tys. Mg.

Zdjęcie 6 Hodowla pstrąga w Poborowie

Źródło: Materiały własne

Eksplloatowane złoża ma wyznaczony teren i obszar górniczy, wpisany do rejestru obszarów górniczych w MOŚZNiL (pismo SG/MW/682/95 z dnia 11.10.1995 r.). Dla terenu górniczego sporządzono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Obecnie trwają prace eksploatacyjne w udokumentowanej, południowej części złoża. Na obszarze wyeksploatowanym teren został zrekultywowany - powstały 2 zbiorniki wodne, w których prowadzona jest ekstensywna gospodarka rybacka (hodowla pstrąga). Eksploatację złoża „Trzebielino” prowadzi Gospodarstwo Skarbowe w Suchorzu.

2.7.4 Turystyka

Zdjęcie 7 Zabytkowy kościół, Cetyń

Źródło: materiały udostępnione przez Gminę

Zdjęcie 8 Zabytkowy kościół, Objezierze

Źródło: materiały udostępnione przez Gminę

Do atrakcji turystycznych gminy Trzebielino należą obiekty zabytkowe wpisane do ewidencji zabytków (Tabela 17).

Tabela 17 Zabytki Gminy Trzebielino

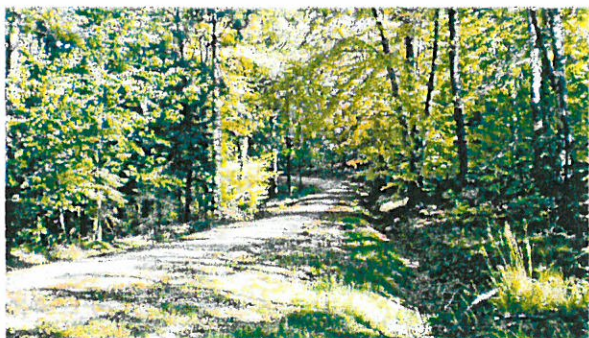
Obiekt	Lokalizacja
Obiekty budowlane	Bożanka, Broczyna, Cetyń, Gumieniec, Objezierze, Owczary, Poborowo, Starkowo, Starówko, Suchorze, Trzebielino
Parki	Broczyna, Cetyn, Gumieniec, Moczydło, Poborowo, Starkowo, Starówko, Suchorze, Trzebielino, Ulszkowice
Cmentarze	Cetyń, Gumieniec, Miszewo, Objezierze, Suchorze, Trzebielino, Zieliń
Założenia pałacowo- i dworsko-parkowe	dwór w Starkowie (dwór) oraz pałace w: Suchorzu, Cetyniu, Poborowie i Trzebielinie, oficyna dworu w Gumieńcu
Kościóły	Objezierze, Trzebielino, Cetyń

Źródło: opracowanie własne

Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są założenia folwarczne, pojedyncze XIX-wieczne obiekty mieszkalne i gospodarcze o konstrukcji szachulcowej, kompleks cmentarzysk kurhanowych w dolinie rzeki Pokrzywny oraz kompleks osadniczy złożony z dwóch cmentarzysk kurhanowych oraz osady w Cetyniu. Popularną w regionie atrakcją turystyczną są spływy kajakowe Wieprzą i Pokrzywną.

Infrastruktura turystyczna gminy jest słabo rozwinięta. Bazę noclegową stanowią następujące obiekty:

- Gospodarstwo Agroturystyczne „Nad Stawem” w Miszewie (www.pomorskaagroturystyka.republika.pl);
- Gospodarstwo Agroturystyczne Eugeniusz Kołodziejczyk w Dolnie;
- „Zajazd” w miejscowości Objezierze.
- Wiatrołom Pensjonat Myśliwski „Stary Las”, Nadleśnictwo Trzebielino (www.powiatbytowski.pl)

Zdjęcie 9 Ścieżka rowerowa "Morenowe Wzgórza", odcinek leśny

Źródło: materiały udostępnione przez Gminę

Charakterystycznymi elementami trasy są nieczynna linia kolejowa, Jezioro Święte, zabytkowa aleja lipowa, zbiornik retencyjny na rzece Ślizień. Na całej długości wybudowano infrastrukturę turystyczną – wiaty, zainstalowano również tablice informacyjne prezentujące ciekawostki przyrodnicze.

Zdjęcie 10 Ścieżka rowerowa "Morenowe Wzgórza", stary nasyp kolejowy

Źródło: materiały udostępnione przez Gminę

2.8 Infrastruktura drogowa

Przez północny obszar Gminy Trzebielino w kierunku równoleżnikowym przebiega droga wojewódzka numer 209. W kierunku południkowym przechodzi trasa drogi krajowej numer 21 (Słupsk-Miastko), która łączy się z trasą europejską E28 (Kołbaskowo-Szczecin-Goleniów-Koszalin-Gdynia-Gdańsk). Droga nr 21 jest istotna dla mieszkańców Gminy ze względu na ośrodek akademicki w Słupsku. Jest również korytarzem ruchu turystycznego z południowej i środkowo-zachodniej części Polski. Drogi krajowe znajdują się w zarządzie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Gdańsku.

Rysunek 7 Droga krajowa nr 21 na trasie Słupsk-Miastko

Źródło: www.oktanpomorze.pl

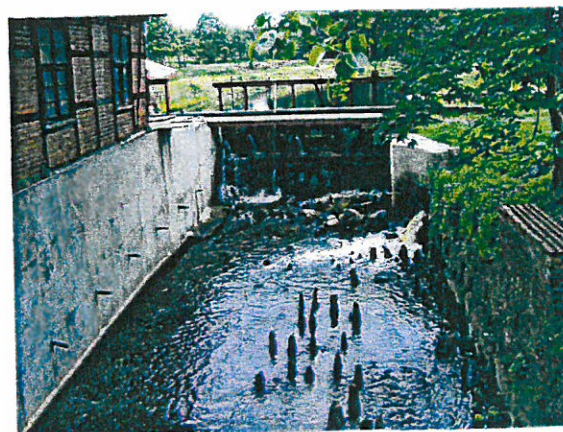
W poniższej tabeli przedstawiony został wykaz dróg powiatowych zlokalizowanych na obszarze Gminy Trzebielino. Drogi powiatowe administrowane są przez Zarząd Dróg Powiatowych w Bytowie.

Tabela 18 Wykaz dróg powiatowych przecinających Gminę Trzebielino

Lp.	Numer drogi	Nazwa drogi
1.	1700G	Objezierze – Miszewo
2.	1167G	Biesowiczki – Trzebielino
3.	1701G	DW nr 209 – Rumieniec – stacja kolejowa
4.	1702G	Glewnik – Trzebielino
5.	1169G	Darnowo – Bożanka
6.	1175G	Łysomice – Suchorze
7.	1703G	Starkowo – Starówko
8.	1704G	Zielin – Starkowo – Cetyń
9.	1705G	Trzebielino - Kołczygłowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Bytowskiego w latach 2007-2015

2.9 Odnawialne źródła energii

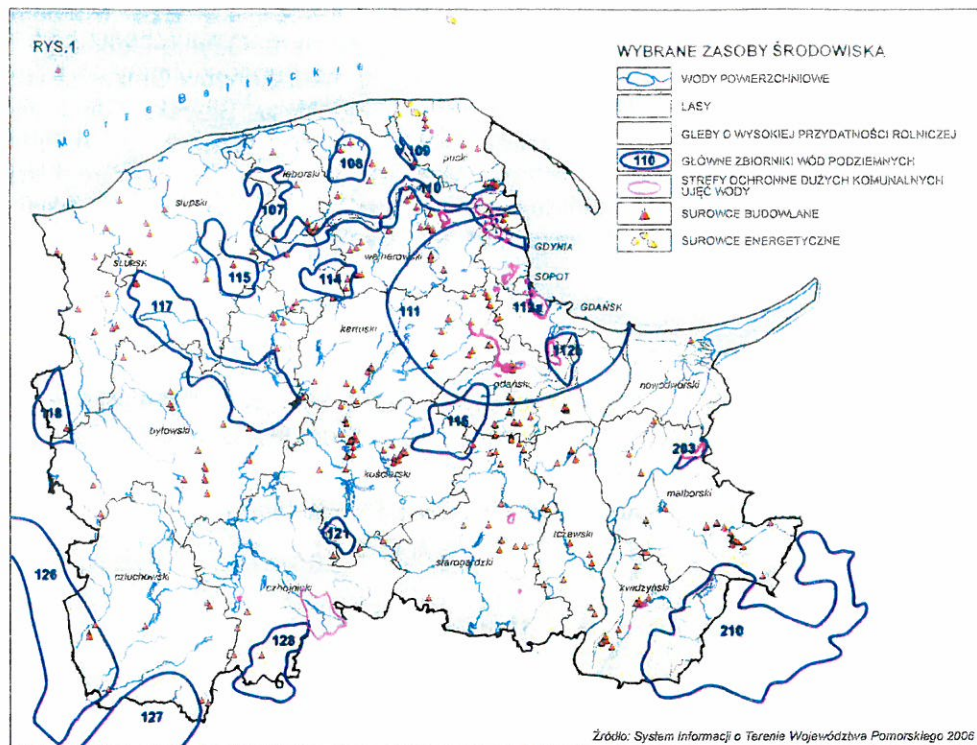

Zdjęcie 11 Elektrownia wodna w Trzebielinie

Źródło: materiały udostępnione przez Gminę.

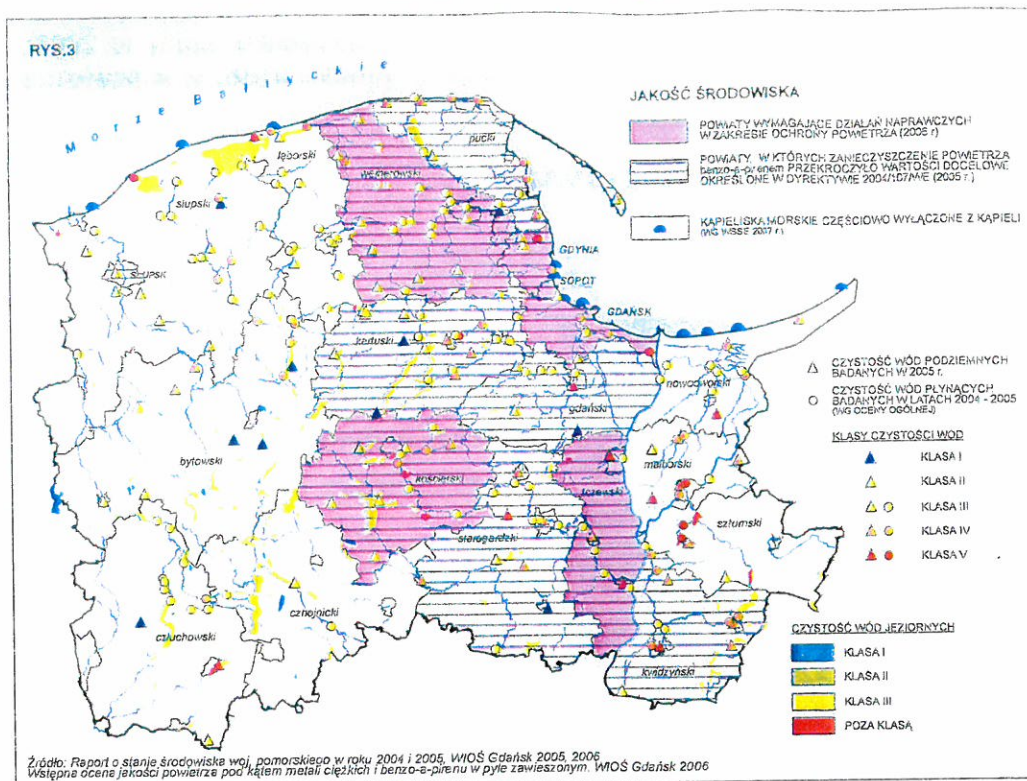
Na terenie Gminy funkcjonuje Elektrownia Wodna Bujno w Trzebielinie na rzece Pokrzywna o mocy 20 kW. Zakład prowadzi działalność w zakresie korzystania z wód na podstawie pozwoleń wodnoprawnych wydanych zgodnie z ustawą Prawo Wodne.

3 Aktualny stan środowiska

Rysunek 8 Wybrane zasoby środowiska naturalnego w województwie pomorskim

Źródło: System informacji o Terenie Województwa Pomorskiego 2006

Rysunek 9 Jakość środowiska w województwie pomorskim

Źródło: Raport o stanie środowiska woj. pomorskiego w roku 2004 i 2005, WIOŚ w Gdańsku

3.1 Zanieczyszczenie powietrza

Źródła zanieczyszczeń gazowych i pyłowych to głównie procesy spalania w energetyce i w indywidualnych paleniskach, gdzie głównym paliwem jest węgiel. Większe źródła zanieczyszczeń pochodzących z energetyki ciepłej to: Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Bydowie (24 MW) i Zakład Energetyki Ciepłej w Miastku (7,62 MW), nośnikiem ciepła jest miał węglowy.

Problemem jest tzw. niska emisja z palenisk domowych, w których nierzadko spalane są odpady. Coraz większe znaczenie ma emisja spalin ze środków transportu. Wzrasta ruch pojazdów na drogach gminy, a wraz z nim emisja zanieczyszczeń do powietrza.

Monitoring powietrza atmosferycznego na terenie powiatu bydowskiego prowadzony był w 2006r. w 12 stacjach pomiarowych. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku prowadził monitoring dwutlenku azotu metodami pasywnymi na 12 stanowiskach, a benzeny na 5 stanowiskach. W przypadku metod pasywnych, obejmujących pomiary stężeń dwutlenku azotu i benzeny ekspozycja próbników wynosiła jeden miesiąc.

Tabela 19 Zestawienie wyników pomiarów dwutlenku azotu i benzeny w 2006r.

Czynnik	Metoda	Stężenie średnie [mg/m ³]	Stężenie maksymalne [mg/m ³]	Pokrycie czasowe	Klasa
NO ₂	pasywna	7,2	12,0	100,0	A
benzen	pasywna	2,1	4,2	100,0	A

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie środowiska w województwie pomorskim w 2006r., WIOŚ Gdańsk

Wyniki stanu zanieczyszczenia Średnioroczne stężenie dwutlenku azotu w 2006r. było wyższe niż w latach poprzednich. Na poziom stężenia dwutlenku azotu w powietrzu duży wpływ ma wzrost natężenia ruchu kołowego.

3.2 Gospodarka wodno-ściekowa

3.2.1 Wody podziemne

Zdjęcie 12 Ujęcie wód podziemnych w Starkowie

Źródło: materiały własne

Na obszarze gminy Trzebielino stwierdzono występowanie trzeciorzędowego oraz czwartorzędowego poziomu wodonośnego, które wspólnie stanowią wielowarstwowy system wodonośny połączony ze sobą i wodami powierzchniowymi. Użytkowy poziom wodonośny stanowią wody czwartorzędowe II warstwy wodonośnej, występujące średnio na głębokości 20-50 m. Lokalnie użytkowane są wody I warstwy wodonośnej.

Wody gruntowe występują na różnych głębokościach. Najpłycej zalegają w dnach dolin rzecznych, w zatorfionych obniżeniach i zagłębieniach bezodpływowych, na terasach i płaszczynach sandrowych. Na terenach wzgórzowych wody gruntowe występują poniżej poziomu 4 m p.p.t. Na pozostałym obszarze wody zalegają na głębokości 4-5 m p.p.t. W ramach krajowego monitoringu wód podziemnych w 2005 roku prowadzone były badania przez Państwowy Instytut górniczy. W Trzebielinie znajdował się jeden z punktów badawczych, gdzie jakość wód określona została na III klasę czystości (wskaźnik decydujący o klasie Fe).

3.2.2 Zaopatrzenie w wodę

Zdjęcie 13 Hydrofornia w Objezierzu

Źródło: materiały własne

Zaopatrzenie ludności w wodę odbywa się głównie poprzez lokalne sieci wodociągowe. Wg danych z Urzędu Gminy na koniec 2007r. stopień zwodociągowania wynosił 73,91 %. Długość sieci wodociągowej na dzień 31.12.2006 wynosiła 37,7 km, a zużycie wody wyniosło 16,4 m³ na 1 mieszkańca.

Tabela 20 Zaopatrzenie w wodę mieszkańców Gminy Trzebielino (stan na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	Długość sieci [km]	Przyłącza do budynków	Zużycie wody [m ³ /osobę]
Trzebielino	37,7	316	16,4
Powiat	813,8	9134	27,4

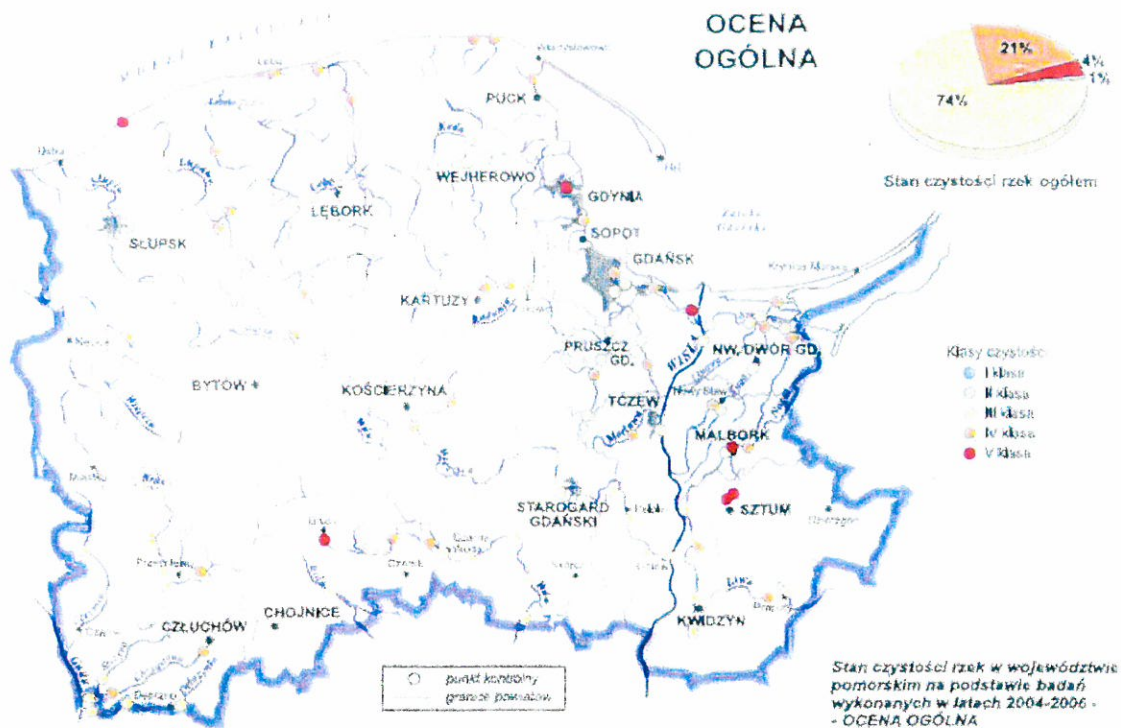
Źródło: GUS Warszawa, Rocznik statystyczny 2007

Badania jakości wód ujmowanych i podawanych do sieci prowadzone są przez przedsiębiorstwa eksploatujące ujęcia i sieć wodociagową w gminach. Okresowe kontrole, w ramach nadzoru, prowadzi również Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bydgoszczy.

Ludność na terenach wiejskich wykorzystuje wodę z ujęć podziemnych o średniej głębokości od 25 do 50 m, lecz także z mniejszych głębokości.

3.2.3 Wody powierzchniowe

Klasa czystości wód powierzchniowych przedstawiona została na podstawie nieobowiązującego Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11.02.2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód (Dz. U. Nr 32, poz. 284).

Rysunek 10 Stan czystości rzek w województwie pomorskim

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie Pomorskim za 2006r

Zgodnie z Raportem o stanie środowiska w województwie pomorskim, stan czystości głównych rzek gminy Trzebielino, na podstawie badań wykonanych w 2006r. (Rysunek 10) przedstawia się następująco:

- Wieprza - III klasa (wody zadawalającej jakości): bardzo dobre warunki tlenowe, niska koncentracja metali (III klasowe stężenie stwierdzono dla arsenu, selenu i ołowiu) oraz zanieczyszczeń przemysłowych. O zadawalającej jakości biologicznej wód przesądził skład organizmów fitoplanktonu i peryfitonu. O jakości wód zadecydował wysoki poziom azotu Kjeldahla, materii organicznej oraz bakterii Coli typu kałowego (jej najwyższy poziom w skali całej zlewni zanotowano w Bożance).
- Pokrzywna – III klasa (wody zadawalającej jakości): bardzo dobry stan fizyczny, wysoki stopień natlenienia oraz niski poziom większości metali i związków biogenych. Spośród metali tylko stężenie selenu i arsenu w Poborowie osiągnęło wartości z zakresu III klasy. Okresowo występował wysoki poziom węgla organicznego (OWO). O klasyfikacji wód decydował głównie poziom substancji organicznych i azotu Kjeldahla oraz stan mikrobiologiczny. Na ich zadawalającą jakość wskazywał skład organizmów fitoplanktonu i peryfitonu. Makrobezkręgowce bentosowe bytujące w wodach dolnego biegu rzeki, przy niskiej liczebności i wysokim zróżnicowaniu taksonomicznym, obrazowały natomiast dobrą kondycję rzeki.
- Bystrzenica w górnym biegu rzeki – IV klasa (wody niezadawalającej jakości): niski poziom większości związków biogenych i metali oraz wysoka koncentracja tlenu rozpuszczonego. Spośród badanych metali poziom zadawalający osmagaly okresowo tylko stężenia arsenu i selenu. W górnym biegu rzeki oznaczono bardzo wysoki poziom węgla organicznego (V klasa). Poziom azotu ogólnego Kjeldahla stanowił o niezadawalającej jakości wód (wzrost ilość azotu notowany w kwietniu i listopadzie). Biologiczna jakość wód w przekroju Zielin była niezadawalająca. O obniżeniu jakości wód w górnym biegu zadecydował skład organizmów peryfitonu.

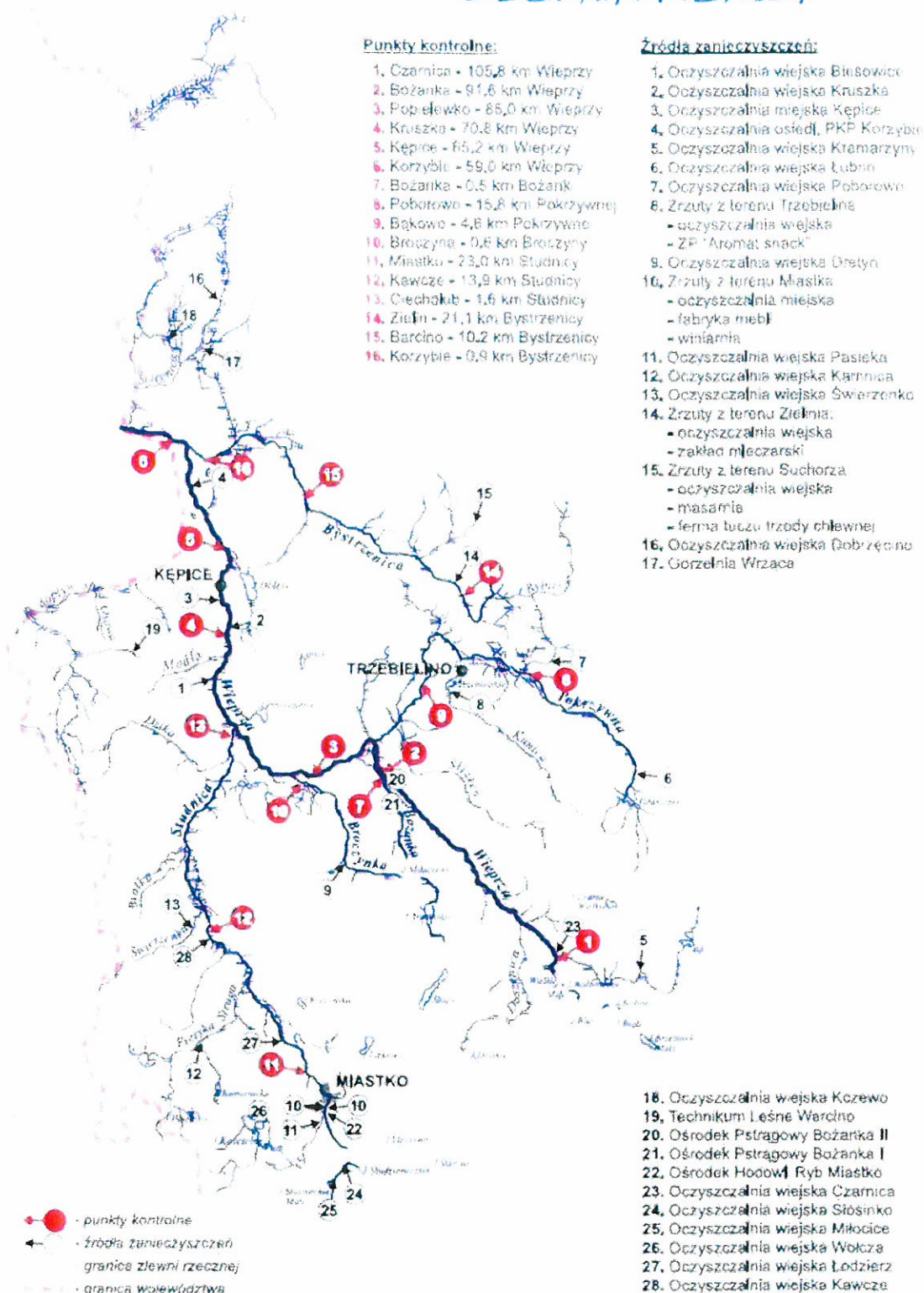
- Wody przyujściowe Bożanki i Broczyny – III klasa (wody zadawalającej jakości): niski poziom stężeń substancji biogenych, wysokie natlenienie. Koncentracja metali utrzymywała się przeważnie na bardzo niskim poziomie. O zadawalającej jakości wód zadecydował przede wszystkim poziom azotu ogólnego Kjeldahla i materii organicznej rozkładalnej biologicznie (wyższy udział stężeń III-klasowych notowano w wodach Broczyny). Na zadawalającą jakość wód obu rzek wskazywał również skład organizmów fitoplanktonu peryfitonu. Sanitarna jakość wód obu rzek była zadawalająca, przy czym wyższy poziom bakterii Coli typu feralnego notowano częściej w Broczynie. Wody Bożanki prezentowały na ogół bardzo dobry i dobry stan sanitarny.

Tabela 21 Stan czystości wód rzek w Gminie Trzebielino

rzeka	punkt kontrolny	km	klasa czystości		wskaźniki w klasie	
			sanitarna	ogólna	IV (jakość niezadawalająca)	V (jakość zła)
Wieprza	Bożanka	91,6	IV	III	LBC _{fek}	-
	Popielewko	85,0	III	III	Ołów	-
Bożanka	Bożanka	0,5	III	III	-	-
Pokrzywna	Poborowo	15,8	III	III	-	-
	Bąkowo	4,6	IV	III	ChZT-Cr, LBC _{fek} , azot Kjeld.	OWO
Broczyna	Broczyna	0,6	III	III	-	-
Bystrzenica	Zielin	21,1	IV	IV	ChZT-Cr, LBC _{fek} , azot Kjeld., IS _{per}	OWO

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie środowiska województwa pomorskiego za 2006r.
Oznaczenia: OWO-ogólny węgiel organiczny, LBC_{fek}-liczba bakterii z grupy Coli typu fekalnego IS_{per}-indeks saprobowości peryfitonu.

ZLEWNIA WIEPRZY

Rysunek 11 Punkty poboru prób wód zlewni rzeki Wieprzy

Źródło: Raport o stanie środowiska województwa pomorskiego za 2006r., WIOŚ w Gdańsku

Zgodnie z Raportem o stanie środowiska województwa pomorskiego, wody badanych w 2006r. rzek gminy Trzebielino nie są zanieczyszczone ani zagrożone zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Tabela 22 Wartości stężeń podstawowych wskaźników eutrofizacji wód

rzeka	punkt kontrolny	stężenie średnie roczne				stęż. maks.
		Fosfor og. [mg P/dm ³]	Azot og. [mg N/dm ³]	Azotany [mg NO ₃]	Chlorofil "a" [µg/dm ³]	Azotany [mg NO ₃]
Wieprza	Bożanka	0,10	1,39	1,45	2,3	3,9
	Popielewko	0,12	1,36	1,60	2,6	3,0
Bożanka	Bożanka	0,12	1,10	0,53	1,3	2,1
Pokrzywna	Poborowo	0,11	0,91	0,45	1,4	1,4
	Bąkowo	0,12	2,42	2,81	2,2	11,4
Broczyna	Broczyna	0,15	1,56	1,89	22,6	3,4
Bystrzenica	Zielin	0,11	2,84	6,03	2,4	30,0
Wartości graniczne powyżej których występuje eutrofizacja		>0,25	>5	>10	>25	40-50 zagrożone >50 zanieczyszczone

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie środowiska województwa pomorskiego za 2006r.

W 2006 roku w wodach rzek wykonane zostały badania zawartości szeregu substancji szkodliwych dla środowiska wodnego, między innymi: wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), pestycydów, metali, wolnych cyjanków, fenoli lotnych i fluorów. W wodach rzek województwa pomorskiego stężenia substancji niebezpiecznych dla środowiska wodnego utrzymywały się najczęściej w I klasie. Wysoki poziom stężeń ołowiu notowano sporadycznie jedynie dla Wieprzy (Popielewko). W badanych wodach nie wykryto pestycydów chloroorganicznych (I klasa). Wyższy poziom WWA oznaczono w ożance i Broczynie: 0,02 µg/dm³ (II klasa).

Na terenie gminy Trzebielino żadne jezioro nie jest ujęte w systemie monitoringu.

3.2.4 Gospodarka ściekowa

Gospodarka na terenie gminy obejmuje głównie zakres zagospodarowania ścieków komunalnych odprowadzanych zbiorczą siecią kanalizacyjną oraz dowożonych do oczyszczalni ze zbiorników bezodpływowych. Wg danych z Urzędu Gminy na koniec 2007r. stopień skanalizowania wynosił 54,5%. Długość sieci kanalizacyjnej na dzień 31.12.2006 wynosiła 20,7 km, a ilość odprowadzonych ścieków wyniosła 20 dam³. Nie występują trudności ze ściekami przemysłowymi.

Tabela 23 Infrastruktura kanalizacyjna Gminy Trzebielino (stan na 31 grudnia)

Wyszczególnienie	Długość sieci [km]	Przyłącza do budynków	Ścieki odprowadzone [dam ³]
Trzebielino	20,7	235	20,0
Powiat	343,6	5966	1670,8

Źródło: GUS Warszawa, Rocznik statystyczny 2007

Na terenie Gminy Trzebielino funkcjonują aktualnie dwie oczyszczalnie ścieków komunalnych - w Zielinie i Trzebielinie (Tabela 24).

Zdjęcie 14 Oczyszczalnia ścieków w Trzebielinie

Źródło: materiały własne

Zdjęcie 15 Oczyszczalnia ścieków w Zielinie

Źródło: materiały własne

Tabela 24 Oczyszczalnie ścieków w Gminie Trzebielino

Lp.	Lokalizacja	Przepustowość [m³/dobę]	Obciążenie [RLM]	Rzeczywista ilość oczyszczonych ścieków [m³/dobę]	Redukcji ładunku [%]					Odbiórnik
					BZT5	ChZT	Fosfor og.	Azot og.	Zawies.	
1.	Zielin	160	1733	108	93,7	95,4	-	-	93,5	rzeka Bystrzenica
2.	Trzebielino	224	1342	116	93,8	95,2	-	-	91,0	rzeka Kunica

Źródło: Dane z Urzędu Gminy

3.3 Hałas

Hałas stanowi jedno ze źródeł zanieczyszczenia środowiska o rosnącym oddziaływaniu. Wraz z rozwojem komunikacji, przemysłu i usług, postępującą urbanizacją gminy, hałas odczuwany jest przez mieszkańców jako jeden z uciążliwych czynników wpływający ujemnie na samopoczucie i środowisko. Na emisję hałasu komunikacyjnego ma wpływ stan dróg i natężenie ruchu pojazdów. Stan nawierzchni dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych jest w większości dostateczny lub zły (Tabela 25).

Tabela 25 Stan nawierzchni dróg Powiatu Bytowskiego

Kategoria drogi	Długość [km]	Stan nawierzchni [%]		
		dobry	dostateczny	zły
krajowa	110	75	15	10
wojewódzka	151	15	70	15
powiatowa	628	21	46	33
gminna	1215	6	60	34

Źródło: Powiatowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego –GAMBIT Bytowski

Na terenie gminy Trzebielino nie stwierdzono uciążliwości związanych z hałasem drogowym, występować mogą one okresowo i w natężeniu nie powodującym potrzeby budowy obwodnic lub ograniczenia ruchu pojazdów specjalnie uciążliwych poza miejscami zwyczajowo uznanymi za wymagające takiej ochrony.

3.4 Promieniowanie elektromagnetyczne

W gminie Trzebielino źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są:

- Linie energetyczne wysokiego napięcia,
- Stacje transformatorowe,
- Stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej.

Zdjęcie 16 Stacja przekaźnikowa w Objezierzu

Źródło: materiały własne

Na terenie gminy nie prowadzono badań poziomu pól elektromagnetycznych.

W województwie pomorskim od 2005r. WIOŚ w Gdańsku rozpoczął pomiary wielkości pól elektromagnetycznych wokół pięciu największych źródeł. Otrzymane wyniki w żadnym punkcie nie przekraczały dopuszczalnych wartości. W oparciu o te wyniki, można przypuszczać, że aktualnie w miejscach dostępnych dla mieszkańców nie występują pola elektromagnetyczne o natężeniach wyższych od dopuszczalnych.

3.5 Substancje chemiczne i poważne awarie przemysłowe

Art. 23 i 24 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, definiuje poważną awarię jako zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Na terenie gminy Trzebielino nie znajdują się zakłady przemysłowe stwarzające zagrożenie poważną awarią. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska mogą wystąpić w przypadku awarii drogowych z udziałem autocystern przewożących paliwa płynne lub chemikalia, skutkujące wyciekami tych substancji do gruntu.

